

Wiek przedszkolny to najważniejszy okres w życiu każdego dziecka. W tym czasie kształtuje się osobowość małego człowieka, następuje intensywny rozwój zdolności poznawczych oraz gołym okiem zauważalny wzrost sprawności motorycznej.

W przedszkolu intensywnie zaczynają rozwijać się umiejętności społeczne. Dotychczas dziecko w społeczeństwie przede wszystkim prezentowało postawę nakierowaną wyłącznie na siebie. Mówiło wyłącznie o sobie, skupione było na własnych potrzebach i celach. W okresie przedszkolnym, zupełnie się to zmienia. Dziecko staje się bardziej zainteresowane potrzebami swoich rówieśników. Traktuje rówieśnika jako osobę, która może się z nim wspólnie bawić. Dziecko widzi, że dzięki kolegom może posiadać własnego sprzymierzeńca, dostrzega zatem zasadność nawiązywania relacji społecznych.

W trakcie zadań dziecko współdziała z kolegami, dzięki czemu zauważa, że są oni mu potrzebni. Różnorodne zabawy, a także samodzielne ich organizowanie w grupie sprzyja procesowi socjalizacji¹. Zabawy uczą dzieci współdziałania. Nauka ta następuje właśnie w momencie podporządkowywania się określonym regułom. W przedszkolu znacznie częściej dzieci biorą udział w zabawach zespołowych bawią się w zabawy tematyczne, konstrukcyjne i ruchowe. Nauczyciele, którzy wybierają odpowiednie zabawy dla przedszkolaków, również przyczyniają się do samodzielnego rozwijania przez nich umiejętności zachowania się w grupie społecznej².

Stosunki społeczne występujące rzeczywiście są powiązane z tymi, które występują w trakcie zabawy. Dziecko odtwarza w zabawie rzeczywisty układ stosunków międzyludzkich, obserwowanych przez niego na co dzień. W konsekwencji przyswaja sobie normy oraz nawyki postępowania społecznego. Ostatecznie dochodzi do procesu socjalizacji. Dzięki zabawie możliwa jest nauka reguł, a także dostosowania się, podlegania pewnym normom, wyznaczonym przez pełnioną rolę.

Kontakty oraz relacje, jakie dziecko ma ze swoimi rodzicami wpływają następnie na to, jakie postawy społeczne prezentować będzie dziecko. Wpływają na nie takie czynniki, jak:

- a) postawy, jakie prezentują w domu oraz w trakcie rozmów rodzice,
- b) wiek, w jakim są rodzice,
- c) wykształcenie,

¹M. Kielar-Turska, *Rozwój człowieka w pełnym cyklu życia*, w: *Psychologia. Podręcznik akademicki*, red. nauk. J. Strelau, t. I, Gdańsk 2000, 306

²M. Przetacznik-Gierowska, G. Makiełto-Jarża, *Psychologia rozwojowa i wychowawcza wieku dziecięcego*, Warszawa 1992 s. 495-501.

- d) normy wychowawcze oraz wartości propagowane w domu,
- e) kultura właściwa dla grupy społecznej, w której wychowuje się dziecko³

Nauka bardzo często wskazuje, jak istotne dla rozwoju dziecka są odpowiednie postawy rodzicielskie. Zbyt duże skoncentrowanie się na dziecku, ale również dystans od swojej pociechy sprawiają, że rozwój społeczny dziecka może zostać zahamowany lub dziecko przejmie nieprawidłowe postawy od swoich rodziców. Układ nerwowy u dziecka w wieku przedszkolnym nie jest tak wykształcony, jak w przypadku osób dorosłych, dlatego znacznie bardziej jest podatny na niewłaściwe postawy wychowawcze – nie tylko te obserwowane w domu, ale również w trakcie zajęć w przedszkolu. Model wychowania dziecka nie powinien być ani zbyt liberalny ani konserwatywny. Wówczas możliwe stanie się wystąpienie u dziecka nieprzystosowania do życia w społeczeństwie. Dzieci wówczas mogą być zbyt egoistyczne i mieć trudności w nawiązywaniu relacji rówieśniczych. Może dojść również do takiej sytuacji, kiedy dziecko będzie czuło się odrzucone przez rówieśników.

Rozwój społeczny dziecka to kluczowy aspekt jego rozwoju. Wspieranie zdolności interpersonalnych u dzieci jest niezwykle ważne, ponieważ umiejętności te są niezbędne do osiągnięcia sukcesu w życiu osobistym i zawodowym.

Ćwiczenia rozwijające umiejętności społeczne u dzieci:

- gry, zabawy zespołowe, które uczą współpracy i umiejętności nawiązywania relacji z rówieśnikami
- gry planszowe, które wzmacniają odporność psychiczną dzieci
- zabawy w teatrzyk, odgrywanie scenek sytuacyjnych, które uczą wyrażania emocji
- ćwiczenia na bazie literatury i filmów – wykorzystywanie książek, filmów do prowadzenia rozmów o sytuacjach, zachowaniach, odczuwanych emocjach przez występujące w nich postaci
- zachęcanie dziecka do wyrażania swoich uczuć i emocji
- prowadzenie z dzieckiem rozmów o konsekwencjach jego zachowania dla innych osób
- modelowanie odpowiednich wzorców zachowań poprzez przykład własnej osoby
- budowanie u dziecka poczucia własnej wartości oraz dostrzeganie jego mocnych stron

³*Ibidem.*